(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।१ (धृतराष्ट्रः)

1 धृतराष्ट्रो राजा।

2 किं धृतराष्ट्रो मन्त्री?

3 धृतराष्ट्रो न मन्त्री।

4 धृतराष्ट्रो राजा।

5 संजयः कः?

6 किं संजयो राजा?

7 संजयो न राजा।

8 संजयो मन्त्री।

9 संजयो धृतराष्ट्रस्य मन्त्री।

10 संजयो धृतराष्ट्रं गच्छति।

11 संजयो राजानं धृतराष्ट्रं गच्छति।

12 संजय!

13 दुर्योधनः किं करोति?

14 दुर्योधनः कः?

15 किं दुर्योधनो मन्त्री?

16 दुर्योधनो न मन्त्री।

17 दुर्योधनो धृतराष्ट्रस्य पुत्रः।

18 दुर्योधनो राज्ञपुत्रः।

19 कुत्र दुर्योधनः?

20 दुर्योधनः क्षेत्रे।

21 दुर्योधनः कस्मिन् क्षेत्रे?

22 दुर्योधनः कुरुक्षेत्रे।

23 मम बहवः पुत्राः।

24 मम बहवः पुत्राः कुरुक्षेत्रे।

25 पाण्डोर् बहवः पुत्राः।

26 पाण्डोर् बहवः पुत्राः क्षेत्रे।

27 पाण्डुः कः?

28 किं पाण्डुर् मन्त्री?

29 पाण्डुर् न मन्त्री।

30 पाण्डुर् धृतराष्ट्रस्य भ्राता।

31 पाण्डोर् बहवः पुत्राः।

32 बहवो मम पुत्रा योद्धुम् इच्छन्ति।

33 बहवः पुत्राः पाण्डोर् योद्धुम् इच्छन्ति।

34 संजय, मम पुत्राः किं कुर्वन्ति?

35 बहवः पाण्डुपुत्राः किं कुर्वन्ति कुरुक्षेत्रे?

36 अहं न जानामि।

37 अहं ज्ञातुम् इच्छामि।

38 संजयो राजानं धृतराष्ट्रं गतः।

39 संजयो राजमन्त्री।

40 पुत्रा मम पाण्डोश् च कुरुक्षेत्रं गताः।

41 पुत्रा मम पाण्डोश् च कुरुक्षेत्रे समवेताः।

42 बहवो योधाः समवेताः कुरुक्षेत्रे।

43 समवेताः पाण्डुपुत्रा योद्धुम् इच्छन्ति।

44 मम च समवेताः पुत्रा योद्धुम् इच्छन्ति।

45 कुरुक्षेत्रं धर्मस्य क्षेत्रम्।

46 सर्वे योधाः समवेता धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे।

47 ते धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेत्य योद्धुम् इच्छन्ति।

48 ते कुरुक्षेत्रे समवेत्य किम् अकुर्वत, संजय?

49 धृतराष्ट्र उवाच:

50 पाण्डवा मामकाः (मम पुत्राः) च कुरुक्षेत्रे समवेताः।

51 ते कुरुक्षेत्रे समवेत्य युयुत्सवः (योद्धुम् इच्छन्तः)।

52 कुरुक्षेत्रं धर्मक्षेत्रम्।

53 हे संजय, धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेता युयुत्सवो मामकाः पाण्डवाश् च किम् अकुर्वत?

54 धृतराष्ट्र उवाच ।

55 धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेता युयुत्सवः ।

56 मामकाः पाण्डवाश् चैव किम् अकुर्वत संजय ॥ १ ॥

,

भगवद्गीता

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।२ (संजयः)

1 कः संजयः?

2 संजयो राजमन्त्री।

3 संजयो मन्त्री धृतराष्ट्रस्य।

4 दुर्योधनः किं करोति क्षेत्रे?

5 राजा धृतराष्ट्रो ज्ञातुम् इच्छति।

6 सेना क्षेत्रे।

7 सेना बहूनां पाण्डुपुत्राणां क्षेत्रे।

8 दुर्योधनः सेनां पश्यति।

9 दुर्योधनः किम् इच्छति?

10 दुर्योधनः सेनां दृष्ट्वा किं कर्तुम् इच्छति?

11 दुर्योधनः सेनां दृष्ट्वा द्रोणं द्रष्टुम् इच्छति।

12 दुर्योधनो दृष्ट्वा सेनां द्रोणं गच्छति।

13 द्रोणः कः?

14 किं द्रोणो राजपुत्रः?

15 किं द्रोणो राजा?

16 किं द्रोणो मन्त्री?

17 द्रोणो न राजपुत्रः।

18 द्रोणो न राजा।

19 न च द्रोणो मन्त्री।

20 द्रोण आचार्यः।

21 द्रोण आचार्यो दुर्योधनस्य।

22 द्रोण आचार्यो बहूनां पुत्राणां धृतराष्ट्रस्य।

23 द्रोण आचार्यो बहूनां पुत्राणां पाण्डोः।

24 द्रोण आचार्यो बहूनां राजपुत्राणाम्।

25 कुत्र द्रोणः?

26 किं द्रोणः सेनायां बहूनां पाण्डुपुत्राणाम्?

27 द्रोणो न सेनायां बहूनां पाण्डुपुत्राणाम्।

28 द्रोणः कस्य सेनायाम्?

29 द्रोणः सेनायां दुर्योधनस्य।

30 राजन्!

31 दुर्योधन आचार्यं गतः।

32 दुर्योधनः सेनां दृष्ट्वा द्रोणं गतः।

33 दुर्योधनः किं करोति?

34 दुर्योधन आचार्यं गत्वा किं करोति?

35 दुर्योधनो ब्रवीति।

36 दुर्योधन आचार्यं गत्वा ब्रवीति।

37 दुर्योधनः पाण्डुपुत्राणां सेनाम् अपश्यत्।

38 स पाण्डुपुत्राणां व्यूढां सेनाम् अपश्यत्।

39 स पाण्डुपुत्राणां व्यूढां सेनां दृष्ट्वा, आचार्यं द्रष्टुम् ऐच्छत्।

40 स द्रोणम् आचार्यम् उपसमगच्छत्।

41 स आचार्यम् उपसंगम्य वचनम् अब्रवीत्।

42 संजय उवाच:

43

44 राजा दुर्योधनो व्यूढं पाण्डवानीकम् (पाण्डवसेनाम्) अपश्यत्।

45 तदा तु अनीकं दृष्ट्वाचार्यम् उपसंगम्य वचनम् अब्रवीत्।

46

47 संजय उवाच ।

48 दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकं व्यूढं दुर्योधनस् तदा ।

49 आचार्यम् उपसंगम्य राजा वचनम् अब्रवीत् ॥ २ ॥

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।३ (द्रुपदपुत्रः)

1 दुर्योधनो द्रोणं पश्यति।

2 को द्रोणः?

3 द्रोण आचार्यो दुर्योधनस्य।

4 दुर्योधनः शिष्यो द्रोणस्य।

5 बहवो राजपुत्राः शिष्या द्रोणस्य।

6 बहवः शिष्याः सेनायां दुर्योधनस्य।

7 बहवः शिष्याः सेनायां सर्वेषां पाण्डुपुत्राणाम्।

8 आचार्य!

9 पश्य सेनाम्।

10 पश्य सेनां सर्वेषां पुत्राणां पाण्डोः।

11 दुर्योधनः किं करोति?

12 दुर्योधनः सेनां दर्शयति।

13 दुर्योधन आचार्याय सेनां दर्शयति।

14 द्रोणः सेनां बहूनां पाण्डुपुत्राणां पश्यति।

15 दुर्योधनो द्रोणश् च सेनां पाण्डुपुत्राणां पश्यतः।

16 सर्वे पाण्डुपुत्राः शत्रवो दुर्योधनस्य।

17 सर्वे पाण्डुपुत्रा दुर्योधनं मारयितुम् इच्छन्ति।

18 किं सर्वे पाण्डुपुत्रा द्रोणं मारयितुम् इच्छन्ति?

19 सर्वे पाण्डुपुत्रा द्रोणं न मारयितुम् इच्छन्ति।

20 कस्मात्?

21 द्रोण आचार्यः सर्वेषां पाण्डुपुत्राणाम्।

22 सर्वे पाण्डुपुत्रा द्रोणस्य शिष्याः।

23 सर्वे पाण्डुपुत्रा आचार्येण सह न योद्धुम् इच्छन्ति।

24 किन्तु सर्वैः पाण्डुपुत्रैर् योद्धव्यम्।

25 सर्वैः पाण्डुपुत्रैर् द्रोणेण सह योद्धव्यम्।

26 कस्मात्?

27 द्रोणः शत्रुः।

28 द्रोणः शत्रुः सर्वेषां पुत्राणां पाण्डोः।

29 पश्य व्यूढां सेनां पाण्डुपुत्राणाम्।

30 कः सेनाम् अव्यूहत्?

31 धृष्टद्युम्नः सेनाम् अव्यूहत्।

32 धृष्टद्युम्नस् तव शिष्यः।

33 धृष्टद्युम्नो धीमान्।

34 तव धीमाञ् शिष्यः सेनाम् अव्यूहत्।

35 तव धीमाञ् शिष्यो मम शत्रुः।

36 को धृष्टद्युम्नः?

37 धृष्टद्युम्नो धीमान् पुत्रो द्रुपदस्य।

38 द्रुपदः कः?

39 द्रुपदो राजा।

40 द्रुपदः शत्रुर् दुर्योधनस्य।

41 द्रुपदः कस्य सेनायाम्?

42 द्रुपदः पाण्डुपुत्राणां सेनायाम्।

43 बहवो राजानः सेनायां पाण्डुपुत्राणाम्।

44 बहवो राजानः शत्रवो दुर्योधनस्य।

45 दुर्योधनः पाण्डुपुत्राणां सेनाम् अपश्यत्।

46 सेनां दृष्ट्वा द्रोणम् अगच्छत्।

47 द्रोणः कः?

48 द्रोण आचार्यो बहूनां राजपुत्राणाम्।

49 आचार्य!

50 पश्य सेनां पाण्डुपुत्राणाम्।

51 द्रुपदपुत्रस् तव धीमाञ् शिष्यः।

52 तव धीमाञ् शिष्य एतां सेनां पाण्डुपुत्राणाम् अव्यूहत्।

53 दुर्योधन उवाच:

54 ढ आचार्य, तव धीमता शिष्येण द्रुपदपुत्रेण व्यूढाम् एतां पाण्डुपुत्राणां महतीं चमूम् (सेनाम्) पश्य।

55

56 पश्यैतां पाण्डुपुत्राणाम् आचार्य महतीं चमूम् ।

57 व्यूढां द्रुपदपुत्रेण तव शिष्येण धीमता ॥ ३ ॥

,

भगवद्गीता

(२) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।४ – १।६ (सेना पाण्डुपुत्राणाम्)

1 दुर्योधनः पश्यति पाण्डुपुत्राणां सेनाम्।

2 दुर्योधनो द्रोणश् च सेनां पाण्डुपुत्राणां पश्यतः।

3 दुर्योधनो बहून् वीरान् पश्यति सेनायाम्।

4 दुर्योधनो बहून् वीरान् दर्शयत्यू आचार्याय।

5 अहं बहून् वीरान् पश्यामि शत्रुसेनायाम्।

6 एते वीरा वीर्यवन्तः।

7 एते वीरा भीम इव युध्यन्ते।

8 एते वीरा अर्जुन इव युध्यन्ते।

9 को भीमः?

10 अर्जुनश् च कः?

11 भीमो ऽर्जुनश् च पुत्रौ पाण्डोः।

12 भीमो ऽर्जुनश् च भ्रातरौ।

13 भीमो ऽर्जुनश् च वीर्यवन्तौ राजपुत्रौ।

14 भीमो ऽर्जुनश् च शत्रू दुर्योधनस्य।

15 सर्वे पाण्डुपुत्राः शत्रवो दुर्योधनस्य।

16 दुर्योधनः कान् वीरान् पश्यति?

17 दुर्योधनः कान् वीरान् पश्यति सेनायां पाण्डुपुत्राणाम्?

18 अहं युयुधानं पश्यामि।

19 अहं विराटं द्रुपदं च पश्यामि।

20 युयुधानः कः?

21 युयुधानो वीर्यवान् योधः।

22 विराटो द्रुपदश् च वीर्यवन्तौ राजानौ।

23 अहं धृष्टकेतुं चेकितानं च पश्यामि।

24 धृष्टकेतुर् वीर्यवान् राजा।

25 चेकितानो वीर्यवान् योधः।

26 अहं वीर्यवन्तं काशीराजं पश्यामि।

27 काशीराजः सेनायां पाण्डुपुत्राणाम्।

28 अहं पुरुजितं कुन्तिभोजं च पश्यामि।

29 अहं शैब्यं पश्यामि।

30 काशीराजः पुरुजित् कुन्तिभोजश् च सर्वे वीर्यवन्तो राजानः।

31 शैब्यो वीर्यवान् योधः।

32 अहं युधामन्युम् उत्तमौजसं च पश्यामि।

33 युधामन्युर् उत्तमौजाश् च वीर्यवन्तौ भ्रातरौ।

34 युधामन्युर् उत्तमौजाश् च शत्रू दुर्योधनस्य।

35 अहं पश्याम्य् अभिमन्युम्।

36 अभिमन्युर् अर्जुनस्य वीर्यवान् पुत्रः।

37 अभिमन्युः पुत्रः पाण्डुपुत्रस्य।

38 अहं सर्वान् पुत्रान् द्रौपद्याः पश्यामि।

39 सर्वे पुत्रा द्रौपद्या वीर्यवन्तः।

40 सर्व एते वीराः सेनायां पाण्डुपुत्राणाम्।

41 सर्व एते वीरा न मम सेनायाम्।

42 का द्रौपदी?

43 द्रौपदी पुत्री द्रुपदस्य।

44 द्रौपदी पत्नी सर्वेषां पाण्डुपुत्राणाम्।

45 द्रौपद्या बहवः पतयः!

46 दुर्योधनः सर्वान् वीरान् द्रोणाय दर्शयति।

47 आचार्य!

48 सर्व एते वीरा वीर्यवन्तः।

49 सर्व एते वीर्यवन्तो वीरा मम शत्रवः।

50 दुर्योधनो राजपुत्रः सेनाम् आचार्याय दर्शयति।

51 आचार्य!

52 बहवो वीराः सेनायां पाण्डुपुत्राणाम्।

53 एते वीरा भीम इव युध्यन्ते।

54 अर्जुन इव युध्यन्ते।

55 अहं युयुधानं विराटं द्रुपदं च पश्यामि।

56 धृष्टकेतुं चेकितानं काशीराजं च पश्यामि।

57 पुरुजितं कुन्तिभोजं शैब्यं च पश्यामि।

58 युधामन्युम् उत्तमौजसम् अभिमन्युं च पश्यामि।

59 अहं सर्वान् पुत्रान् द्रौपद्याः पश्यामि।

60 सर्व एते वीरा वीर्यवन्तः।

61 अत्र महेष्वासाः (महायोधाः) युधि (युद्धे) भीमार्जुनसमाः शूराः (वीराः)।

62 एते युयुधानः, विराटश् च, महारथो द्रुपदश् च, धृष्टकेतुः, चेकितानः, वीर्यवान् काशिराजश् च, पुरुजित्, कुन्तिभोजश् च, नरपुङ्गवश् च शैब्यः, विक्रान्तो युधामन्युश् च, वीर्यवान् उत्तमौजाश् च, सौभद्रः (अभिमन्युः) द्रौपदेयाः (द्रौपदीपुत्राः) च।

63 सर्व एव महारथाः (महान्तो योधाः)।

64 अत्र शूरा महेष्वासा भीमार्जुनसमा युधि ।

65 युयुधानो विराटश् च द्रुपदश् च महारथः ॥ ४ ॥

66 धृष्टकेतुश् चेकितानः काशिराजश् च वीर्यवान् ।

67 पुरुजित् कुन्तिभोजश् च शैब्यश् च नरपुङ्गवः ॥ ५ ॥

68 युधामन्युश् च विक्रान्त उत्तमौजाश् च वीर्यवान् ।

69 सौभद्रो द्रौपदेयाश् च सर्व एव महारथाः ॥ ६ ॥

,

भगवद्गीता

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।७ – १।९ (सेना दुर्योधनस्य)

1 आचार्य, बहवो वीराः सेनायां पाण्डुपुत्राणाम्।

2 किन्तु बहवो वीरा अस्माकं सेनायाम्।

3 अस्माकं बहवो वीराः।

4 अस्माकं बहवो बलवन्तो वीराः।

5 तान् वीराञ् जानीहि!

6 के वीरा दुर्योधनस्य सेनायाम्?

7 के वीरा मम सेनायाम्?

8 त्वं मम सेनायाम्।

9 भीष्मश् च कर्णश् च मम सेनायाम्।

10 कृपो मम सेनायाम्।

11 अश्वत्थामा मम सेनायाम्।

12 पुत्रः सोमदत्तस्य मम सेनायाम्।

13 को भीष्मः?

14 भीष्मो बलवान् योधः।

15 भीष्मो दुर्योधनस्य पितामहः।

16 भीष्मः पितामहः सर्वेषां पुत्राणां धृतराष्ट्रस्य।

17 भीष्मः पितामहः सर्वेषां पाण्डुपुत्राणाम्।

18 अन्ये बहवो वीरा मम सेनायाम्।

19 एते वीरा मह्यं योद्धुम् इच्छन्ति।

20 एते वीरा बलवन्तः।

21 सर्व एते वीरा योद्धुं जानन्ति।

22 आचार्य, बहवो विशिष्टा नायका अस्माकं सेनायाम्।

23 ये ऽस्माकं विशिष्टा नायकाः, तान् जानीहि!

24 अहं संज्ञार्थं तान् नायकांस् तुभ्यं ब्रवीमि।

25 क एते नायकाः? एते त्वं भीष्मः कर्णः कृपो ऽश्वत्थामा विकर्णः सौमदत्तिश् च।

26 अन्ये च बहवो वीरा मम सेनायाम्।

27 एते मह्यं जीवितांस् त्यक्तवन्तः।

28 एते शस्त्रैः प्रहरन्ति।

29 सर्व एते वीरा युद्धे विशारदाः।

30 हे द्विजोत्तम (द्रोण), अस्माकं तु ये विशिष्टा नायकास् तान् निबोध (जानीहि)।

31 एते मम सैन्यस्य नायकाः।

32 संज्ञार्थं तान् नायकांस् ते ब्रवीमि।

33 क एते नायकाः?

34 एते भवान् (त्वम्), भीष्मः, कर्णः, समितिंञ्जयः (समिति (युद्धे) ञ्जयो यस्य) कृपः, अश्वत्थामा, विकर्णः सौमदत्तिस् तथैव च।

35 अन्ये च बहवो मद्अर्थे (मह्यम्) त्यक्तजीविता नानाशस्त्रप्रहरणाः शूरा मम सेनायाम्।

36 सर्व एते युद्धविशारदाः।

37 अस्माकं तु विशिष्टा ये तान् निबोध द्विजोत्तम ।

38 नायका मम सैन्यस्य संज्ञार्थं तान् ब्रवीमि ते ॥ ७ ॥

39 भवान् भीष्मश् च कर्णश् च कृपश् च समितिंञ्जयः ।

40 अश्वत्थामा विकर्णश् च सौमदत्तिस् तथैव च ॥ ८ ॥

41 अन्ये च बहवः शूरा मद्अर्थे त्यक्तजीविताः ।

42 नानाशस्त्रप्रहरणाः सर्वे युद्धविशारदाः ॥ ९ ॥

,

भगवद्गीता

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

२।२० – २।२२ (भीष्मं रक्षन्तु!)

1 भीष्मो ऽस्मान् रक्षति।

2 भीष्मो बलवान्।

3 वयं बलवन्तः।

4 किन्त्व् अस्माकं बलं न पर्याप्तम्।

5 कः सर्वान् पुत्रान् पाण्डो रक्षति?

6 भीमः सर्वान् पुत्रान् पाण्डो रक्षति।

7 भीमो बलवान्।

8 सर्वे पुत्राः पाण्डोर् बलवन्तः।

9 बलं पाण्डुपुत्राणां पर्याप्तम्।

10 अस्माकं बलं न पर्याप्तम्।

11 भीष्मं रक्षत, सर्वे!

12 दुर्योधनो न सुखी।

13 अस्माकं बलं भीष्मेण रक्षितम्।

14 किन्त्व् अस्माकं बलम् अपर्याप्तम्।

15 एतेषां पाण्डुपुत्राणां बलं भीमेण रक्षितम्।

16 एतेषां बलं पर्याप्तम्।

17 यूयं मम सेनायाम् अवस्थिताः।

18 सर्वे यूयं भीष्मं रक्षत!

19 अस्माकं भीष्माभिरक्षितम् (भीष्मेण रक्षितम्) बलम् अपर्याप्तम्।

20 एतेषां भीमाभिरक्षितम् (भीमेन रक्षितम्) बलं पर्याप्तम्।

21 भवन्तः (यूयम्) सर्वेषु अयनेषु यथाभागम् अवस्थिताः।

22 सर्वे भवन्तो भीष्मम् एवाभिरक्षन्तु!

23 अपर्याप्तं तद् अस्माकं बलं भीष्माभिरक्षितम् ।

24 पर्याप्तं त्व् इदम् एतेषां बलं भीमाभिरक्षितम् ॥ २० ॥

25 अयनेषु च सर्वेषु यथाभागम् अवस्थिताः ।

26 भीष्मम् एवाभिरक्षन्तु भवन्तः सर्व एव हि ॥ २२ ॥

,

भगवद्गीता

(२) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

२।२२ – २।२९ (शङ्खाः)

1 भीष्मो दुर्योधनं पश्यति।

2 भीष्मो दुर्योधनं हर्षयितुम् इच्छति।

3 भीष्मः कथं हर्षयति दुर्योधनम्?

4 भीष्मो नदति।

5 भीष्मस्य शङ्खः।

6 भीष्मः शङ्खं धमति।

7 भीष्मो नदित्वा शङ्खं धमति।

8 सर्वे योधाः शृण्वन्ति नादं भीष्मस्य।

9 सर्वे योधाः शृण्वन्ति नादं भीष्मस्य शङ्खस्य।

10 बहूनां योधानां शङ्खाः।

11 बहवो योधाः शङ्खान् धमन्ति।

12 के योधाः शङ्खान् धमन्ति?

13 कृष्णो ऽर्जुनश् च शङ्खौ धमतः।

14 भीमो युधिष्ठिरश् च शङ्खौ धमतः।

15 नकुलः सहदेवश् च शङ्खौ धमतः।

16 सर्वे पुत्राः पाण्डोः शङ्खान् धमन्ति।

17 काशीराजः शिखण्डी धृष्टद्युम्नश् च शङ्खान् धमन्ति।

18 विराटः सात्यकिश् च शङ्खान् धमतः।

19 द्रुपदः शङ्खं धमति।

20 बहवः पुत्रा द्रौपद्याः शङ्खान् धमन्ति।

21 अभिमन्युश् च शङ्खं धमति।

22 सर्वे पुत्रा धृतराष्ट्रस्य शृण्वन्ति नादम्।

23 सर्वे पुत्रा धृतराष्ट्रस्य नादं सर्वेषां शङ्खानां शृण्वन्ति।

24 सर्वे पुत्रा धृतराष्ट्रस्य भीता भवन्ति।

25 भीष्मो दुर्योधनस्य हर्षं संजनयितुम् इयेष।

26 स नदित्वा शङ्खं दध्मौ।

27 ततो बहवः शङ्खा भेर्यश् चाभ्यहन्यन्त। स शब्दो महान् अभवत्।

28 सर्वे योधाः, श्रुत्वा भीष्मस्य नादम्, शङ्खान् दध्मुः।

29 कृष्णो ऽर्जुनश् च, महति रथे स्थितौ, शङ्खौ दध्मतुः।

30 भीमो युधिष्ठिरश् च शङ्खौ दध्मतुः।

31 नकुलः सहदेवश् च शङ्खौ दध्मतुः।

32 सर्वे पाण्डुपुत्राः शङ्खान् दध्मुः।

33 काशीराजः शिखण्डी धृष्टद्युम्नश् च शङ्खान् दध्मुः।

34 विराटः सात्यकिश् च शङ्खान् दध्मुः।

35 द्रुपदश् च शङ्खं दध्मौ।

36 सर्वे द्रुपदपुत्राः शङ्खान् दध्मुः।

37 अभिमन्युश् च शङ्खं दध्मौ।

38 सर्वे धृतराष्ट्रपुत्रा भीता अभवन्।

39 स महाञ् शब्दो धृतराष्ट्रपुत्राणां हृदयानि व्यदारयत्।

40 प्रतापवान् कुरुवृद्धः पितामहः (भीष्मः) किम् इयेष?

41 भीष्मो दुर्योधनस्य हर्षं संजनयितुम् इयेष।

42 स सिंहनादम् उच्चैर् विनद्य शङ्खं दध्मौ।

43 ततः शङ्खा भेर्यः पणवानकगोमुखाश् च सहसैवाभ्यहन्यन्त।

44 स शब्दस् तेषां तुमुलो ऽभवत्।

45 ततो माधवः पाण्डवश् च (कृष्णो ऽर्जुनश् च) दिव्यौ शङ्खौ प्रदध्मतुः।

46 एतौ महति स्यन्दने (रथे) स्थितौ।

47 एतत् स्यन्दनं श्वेतैर् हयैर् युक्तम्।

48 माधवः पाण्डवश् च श्वेतैर् हयैर् युक्ते महति स्यन्दने स्थितौ दिव्यौ शङ्खौ प्रदध्मतुः।

49 हृषीकेशः (कृष्णः) पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं दध्मौ।

50 धनंजयः (अर्जुनः) देवदत्तं नाम शङ्खं दध्मौ।

51 वृकोदरो भीमकर्मा (भीमः) पौण्ड्रं नाम महाशङ्खं दध्मौ।

52 राजा कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरो ऽनन्तविजयं नाम शङ्खं दध्मौ।

53 नकुलः सहदेवश् च सुघोषमणिपुष्पकौ नाम शङ्खौ दध्मतुः।

54 हे पृथिवीपते (धृतराष्ट्र)!

55 परमेष्वासः काश्यः, महारथः शिखण्डी, धृष्टद्युम्नो विराटश् च, अपराजितः सात्यकिश् च, द्रुपदो द्रौपदेयाश् च महा-बाहुः सौभद्रः (अभिमन्युः सुभद्रापुत्रः) च, सर्वशः पृथक् पृथक् शङ्खान् दध्मुः।

56 स तुमुलो घोषो नभश् च पृथिवीं चैव व्यन्वनादयत्।

57 स धार्तराष्ट्राणां हृदयानि व्यदारयत्।

58 तस्य संजनयन् हर्षं कुरुवृद्धः पितामहः ।

59 सिंहनादं विनद्योच्चैः शङ्खं दध्मौ प्रतापवान् ॥ १२ ॥

60 ततः शङ्खाश् च भेर्यश् च पणवानकगोमुखाः ।

61 सहसैवाभ्यहन्यन्त स शब्दस् तुमुलो ऽभवत् ॥ १३ ॥

62 ततः श्वेतैर् हयैर् युक्ते महति स्यन्दने स्थितौ ।

63 माधवः पाण्डवश् चैव दिव्यौ शङ्खौ प्रदध्मतुः ॥ १४ ॥

64 पाञ्चजन्यं हृषीकेशो देवदत्तं धनंजयः ।

65 पौण्ड्रं दध्मौ महाशङ्खं भीमकर्मा वृकोदरः ॥ १५ ॥

66 अनन्तविजयं राजा कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः ।

67 नकुलः सहदेवश् च सुघोषमणिपुष्पकौ ॥ १६ ॥

68 काश्यश् च परमेष्वासः शिखण्डी च महारथः ।

69 धृष्टद्युम्नो विराटश् च सात्यकिश् चापराजितः ॥ २७ ॥

70 द्रुपदो द्रौपदेयाश् च सर्वशः पृथिवीपते ।

71 सौभद्रश् च महाबाहुः शङ्खान् दध्मुः पृथक् पृथक् ॥ २८ ॥

72 स घोषो धार्तराष्ट्राणां हृदयानि व्यदारयत् ।

73 नभश् च पृथिवीं चैव तुमुलो व्यनुनादयन् ॥ २९ ॥

,

भगवद्गीता

(२) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

२।२० – २।२७ (अर्जुनः कुरून् पश्यति)

1 अर्जुनः कृष्णश् च कुरुक्षेत्रे।

2 अर्जुनो योधः।

3 किं कृष्णो योधः?

4 कृष्णो न योधः।

5 कृष्णः सारथिः।

6 कृष्णो ऽर्जुनस्य सारथिः।

7 कृष्णो न योद्धुम् इच्छति।

8 अर्जुनः पश्यति बहून् धृतराष्ट्रस्य पुत्रान्।

9 अर्जुनो बहून् धृतराष्ट्रस्य पुत्रान् दृष्ट्वा ब्रवीति।

10 कृष्ण!

11 बहवो योधा दुर्योधनस्य सेनायाम्।

12 बहवो योधा दुर्योधनाय योद्धुम् इच्छन्ति।

13 बहवो योधा मम शत्रवः।

14 अहं मम बहून् शत्रून् द्रष्टुम् इच्छामि।

15 अर्जुनः क्षेत्रे।

16 किन्तु अर्जुनो न क्षेत्रस्य मध्ये।

17 अर्जुनः क्षेत्रस्य मध्यं पश्यति।

18 अर्जुनः क्षेत्रस्य मध्यं गन्तुम् इच्छति।

19 कृष्ण!

20 अहं क्षेत्रस्य मध्यं गन्तुम् इच्छामि।

21 क्षेत्रस्य मध्ये रथं स्थापय!

22 अहं क्षेत्रस्य मध्यं गत्वा बहून् शत्रून् पश्यामि।

23 कृष्णो रथं स्थापयति।

24 कृष्णो रथं स्थापयति मध्ये कुरुक्षेत्रस्य।

25 कृष्णो रथं स्थापयित्वा ब्रवीति।

26 अर्जुन!

27 त्वम् अहं च क्षेत्रस्य मध्ये।

28 तव बहून् शत्रून्।

29 पश्य तव बहून् शत्रून्।

30 अर्जुनः सेनां पाण्डुपुत्राणां पश्यति।

31 अर्जुनः सेनां दुर्योधनस्य पश्यति।

32 अर्जुनः कान् पश्यति?

33 अर्जुनो बहून् योधान् पश्यति।

34 बहवो योधा अर्जुनस्य शत्रवः।

35 किन्तु बहवो योधा अर्जुनस्य बन्धवः।

36 अर्जुनो बहून् बन्धून् पश्यति।

37 अर्जुनो व्यवस्थितान् धार्तराष्ट्रान् दृष्ट्वा धनुर् उद्यम्य ब्रवीति।

38 एते ऽवस्थिता धार्तराष्ट्रा योद्धुम् इच्छन्ति।

39 कृष्ण, यावद् अहम् एतान् पश्यामि, तावद् उभयोः सेनयोर् मध्ये रथं स्थापय।

40 मया कैः सह योद्धव्यम्?

41 एते योधा दुर्योधनस्य प्रियं कर्तुम् इच्छन्ति।

42 कृष्णो रथम् अस्थापयद् उभयोः सेनयोर् मध्ये।

43 कृष्णः पश्यन् सर्वान् योधान् "पश्यैतान् अवस्थितान् कुरून्" इत्य् अब्रवीत्।

44 अर्जुनो रथे तिष्ठन् बहून् बन्धून् पुत्रान् आचार्यान् मित्राणि चापश्यत्।

45 एते बन्धवः पुत्रा आचार्या मित्राणि च स्थिता उभयोः सेनयोः।

46 अर्जुन एतान् सर्वान् अवस्थितान् योधान् अपश्यत्।

47 हे महीपते (धृतराष्ट्र), अथ कपिध्वजः (कपिः (हनुमान्) रथध्वजे यस्य) पाण्डवः (अर्जुनः) प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते (युद्धे) सति, व्यवस्थितान् धार्तराष्ट्रान् दृष्ट्वा, धनुर् उद्यम्य, तदा हृषीकेशम् (कृष्णम्) इदं वाक्यम् आह (अब्रवीत्)।

48 अर्जुन उवाच:

49 हे ऽच्युत (कृष्ण), यावद् अहं योद्धुकामान् (योद्धुम् इच्छतः) अवस्थितान् एतान् निरीक्षे (पश्यामि), उभयोः सेनयोर् मध्ये मे (मम) रथं स्थापय।

50 अस्मिन् रणसमुद्यमे (युद्धे) मया कैः सह योद्धव्यम्?

51 (यावत्) दुर्बुद्धेर् धार्तराष्ट्रस्य (दुर्योधनस्य) युद्धे प्रियचिकीर्षवः (प्रियं कर्तुम् इच्छन्तः) य एते ऽत्र समागतास् तान् योत्स्यमानान् अहम् अवेक्षे (पश्यामि), (तावत्) रथं स्थापय।

52

53 हे भारत (धृतराष्ट्र), एवं गुडाकेशेन (अर्जुनेन) उक्तो हृषीकेश उभयोः सेनयोर् मध्ये रथोत्तमम् अस्थापयत्।

54 स भीष्मद्रोणप्रमुखतः, सर्वेषां च महीक्षितां प्रमुखतः, "हे पार्थ (अर्जुन), एतान् समवेतान् कुरून् पश्य" इत्य् उवाच।

55 अथ पार्थ उभयोः सेनयोर् अपि तत्र स्थितान् पितॄन्, पितामहान्, आचार्यान्, मातुलान्, भ्रातॄन्, पुत्रान्, पौत्रान्, तथा सखीन्, श्वशुरान्, सुहृदश् चैवापश्यत्।

56 स कौन्तेयः (अर्जुनः) तान् सर्वान् अवस्थितान् बन्धून् समैक्षत्।

57 अथ व्यवस्थितान् दृष्ट्वा धार्तराष्ट्रान् कपिध्वजः ।

58 प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते धनुर् उद्यम्य पाण्डवः ॥ २० ॥

59 हृषीकेशं तदा वाक्यम् इदम् आह महीपते ।

60 सेनयोर् उभयोर् मध्ये रथं स्थापय मे ऽच्युत ॥ २१ ॥

61 यावद् एतान् निरीक्षे ऽहं योद्धुकामान् अवस्थितान् ।

62 कैर् मया सह योद्धव्यम् अस्मिन् रणसमुद्यमे ॥ २२ ॥

63 योत्स्यमानान् अवेक्षे ऽहं य एते ऽत्र समागताः ।

64 धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर् युद्धे प्रियचिकीर्षवः ॥ २३ ॥

65 एवम् उक्तो हृषीकेशो गुडाकेशेन भारत ।

66 सेनयोर् उभयोर् मध्ये स्थापयित्वा रथोत्तमम् ॥ २४ ॥

67 भीष्मद्रोणप्रमुखतः सर्वेषां च महीक्षिताम् ।

68 उवाच पार्थ पश्यैतान् समवेतान् कुरून् इति ॥ २५ ॥

69 तत्रापश्यत् स्थितान् पार्थः पितॄन् अथ पितामहान् ।

70 आचार्यान् मातुलान् भ्रातॄन् पुत्रान् पौत्रान् सखींस् तथा ॥ २६ ॥

71 श्वशुरान् सुहृदश् चैव सेनयोर् उभयोर् अपि ।

72 तान् समीक्ष्य स कौन्तेयः सर्वान् बन्धून् अवस्थितान् ॥ २७ ॥

,
भगवद्गीता

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।२८–१।३१ (अर्जुनो न सुखी)

1 अर्जुनो बहून् योधान् पश्यति।

2 अर्जुनो बहून् योधान् दृष्ट्वा ब्रवीति।

3 कृष्ण!

4 अहं बहून् योधान् पश्यामि।

5 एते योधा मम बन्धवः।

6 अहं मम बन्धून् पश्यामि।

7 मम बहवो बन्धवः।

8 मम बहवो बन्धवो योद्धुम् इच्छन्ति।

9 किन्तु मम बहवो बन्धवो मम शत्रवः।

10 मया बन्धवो योद्धव्याः।

11 अर्जुनो न सुखितः।

12 अहं न योद्धुम् इच्छामि।

13 अहं मम बन्धून् न मारयितुम् इच्छामि।

14 किम् अहं सुखी भविष्यामि?

15 किम् अहं मारयित्वा मम बन्धून् सुखी भविष्यामि?

16 अहं न योद्धुं शक्नोमि।

17 अहं न स्थातुं शक्नोमि।

18 अर्जुनो बहून् बन्धून् अपश्यत्।

19 अर्जुनो व्यषीदत्।

20 अर्जुनो विषीदन् बहून् बन्धून् अपश्यत्।

21 कस्माद् व्यषीदद् अर्जुनः?

22 अर्जुनेन बन्धुभिः सह योद्धव्यम्।

23 एतस्माद् अर्जुनस्य विषादः।

24 अर्जुनो बन्धुभिः सह योद्धुं नैच्छत्।

25 अर्जुनो विषीदन्न् अब्रवीत्।

26 कृष्ण, अहं मम समवेतान् बन्धून् पश्यामि।

27 एतान् दृष्ट्वा, मम गात्राणि सीदन्ति।

28 एतान् दृष्ट्वा, मम धनुर् हस्तात् पतति।

29 अहं न शक्नोमि स्थातुम्।

30 अहं न श्रेयो ऽनुपश्यामि।

31 अहं बन्धून् युद्धे मारयित्वा न श्रेयो ऽनुपश्यामि।

32 अर्जुनः परया कृपयाविष्टः।

33 अर्जुनो विषीदन्न् इदम् (एतत्) अब्रवीत्:

34 हे कृष्ण, इमान् (एतान्) युयुत्सून् समवस्थितान् (अवस्थितान्) स्वजनान् (बन्धून्) दृष्ट्वा, मम गात्राणि सीदन्ति।

35 मम मुखं च परिशुष्यति।

36 वेपथुश् च मे शरीरे।

37 रोमहर्षश् च जायते।

38 गाण्डीवम् (अर्जुनस्य धनुः) स्रंसते मम हस्तात्।

39 मम त्वक् चैव परिदह्यते।

40 न च शक्नोम्य् अवस्थातुम्।

41 मम मनश् च भ्रमतीव।

42 हे केशव (कृष्ण), अहं विपरीतानि निमित्तानि पश्यामि।

43 आहवे (युद्धे) स्वजनं हत्वा श्रेयो नानुपश्यामि।

44 कृपया परयाविष्टो विषीदन्न् इदम् अब्रवीत् ।

45 दृष्ट्वेमान् स्वजनान् कृष्ण युयुत्सून् समवस्थितान् ॥ २८ ॥

46 सीदन्ति मम गात्राणि मुखं च परिशुष्यति ।

47 वेपथुश् च शरीरे मे रोमहर्षश् च जायते ॥ २९ ॥

48 गाण्डीवं स्रंसते हस्तात् त्वक् चैव परिदह्यते ।

49 न च शक्नोम्य् अवस्थातुं भ्रमतीव च मे मनः ॥ ३० ॥

50 निमित्तानि च पश्यामि विपरीतानि केशव ।

51 न च श्रेयो ऽनुपश्यामि हत्वा स्वजनम् आहवे ॥ ३१ ॥

,

भगवद्गीता

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।३२ – १।३७ (अर्जुनो न मारयितुम् इच्छति)

1 अहं न राज्यम् इच्छामि, कृष्ण।

2 अहं न विजयम् इच्छामि।

3 अहं कस्मै विजेतुम् इच्छामि?

4 अहं मम बन्धुभ्यो विजेतुम् इच्छामि।

5 अहं मम मित्रेभ्य इच्छामि विजेतुम्।

6 किन्तु मम बन्धवो मित्राणि च योद्धुम् इच्छन्ति।

7 मया मम बन्धुभिः सह योद्धव्यम्।

8 मया मम मित्रैः सह योद्धव्यम्।

9 बहवो बन्धवो मां मारयेयुः।

10 किन्तु अहम् एतान् न मारयितुम् इच्छामि।

11 अहं महते ऽपि राज्याय न मारयितुम् इच्छामि।

12 एतेषु मारितेषु, मम सुखं न भविष्यति।

13 पापं माम् आगमिष्यति।

14 पापं सर्वान् अस्मान् आगमिष्यति।

15 अहं कथं भवेयं सुखी?

16 अहं मम बन्धून् मारयित्वा, कथं सुखी भवेयम्?

17 कथं वयं सुखिनो भवेम, कृष्ण?

18 अहं न विजयं न च राज्यं सुखानि चेच्छामि।

19 किं नो राज्येन?

20 किं नः सुखैः?

21 येभ्यो वयं विजेतुम् इच्छामस् ते युद्धे ऽवस्थिताः।

22 मया तैः सह योद्धव्यम्।

23 एत आचार्याः पुत्राः पौत्रा मित्राणि बन्धवश् च।

24 अहम् एतान् न हन्तुम् इच्छामि, कृष्ण।

25 यद्य् अप्य् एते ऽस्मान् हन्युः, अहम् एतान् न हन्तुम् इच्छामि।

26 त्रैलोक्यराज्यायापि न हन्तुम् इच्छामि मम बन्धून्।

27 कृष्ण, वयम् एतान् धार्तराष्ट्रान् हत्वा, का प्रीतिर् भवेत्?

28 पापम् अस्मान् आगच्छेद् एतान् हत्वा।

29 एतस्माद् एते धार्तराष्ट्रा बन्धवश् च न हन्तव्याः।

30 वयम् एतान् हत्वा कथं सुखिनो भवेम?

31 अर्जुन उवाच:

32 हे कृष्ण, न विजयं न च राज्यं सुखानि च काङ्क्षे (इच्छामि)।

33 हे गोविन्द (कृष्ण), किं नो राज्येन?

34 किं भोगैः?

35 किं वा जीवितेन?

36 येषाम् अर्थे राज्यं भोगाः सुखानि च नः काङ्क्षितम्, त इमे प्राणान् धनानि च त्यक्त्वा युद्धे ऽवस्थिता।

37 एत आचार्याः पितरः पुत्रास् तथैव च पितामहा मातुलाः (मातुर् भ्रातरः) श्वशुराः (पत्नीनां पितरः) पौत्राः स्यालाः (पत्न्या भ्रातरः) तथा संबन्धिनः।

38 हे मधुसूदन (कृष्ण), अहम् अस्मान् घ्नतो ऽप्य् एतान् न हन्तुम् इच्छामि।

39 त्रैलोक्यराज्यस्य हेतोर् अपि न हन्तुम् इच्छामि।

40 किं नु महीकृते?

41 (किं नु भूमिराज्यस्य हेतोर् एव? न किंचिद् राज्यम् इच्छामि।)

42 हे जनार्दन (कृष्ण), धार्तराष्ट्रान् निहत्य (हत्वा) नः का प्रीतिः स्यात्?

43 एतान् आततायिनः (ये ऽस्मान् हन्तुम् इच्छन्ति) हत्वा, पापम् एवास्मान् आश्रयेत्।

44 तस्माद् वयं नार्हाः सबान्धवान् धार्तराष्ट्रान् हन्तुम्।

45 हे माधव (कृष्ण), स्वजनं हि हत्वा कथं सुखिनः स्याम?

46 न काङ्क्षे विजयं कृष्ण न च राज्यं सुखानि च ।

47 किं नो राज्येन गोविन्द किं भोगैर् जीवितेन वा ॥ ३२ ॥

48 येषाम् अर्थे काङ्क्षितं नो राज्यं भोगाः सुखानि च ।

49 त इमे ऽवस्थिता युद्धे प्राणांस् त्यक्त्वा धनानि च ॥ ३३ ॥

50 आचार्याः पितरः पुत्रास् तथैव च पितामहाः ।

51 मातुलाः श्वशुराः पौत्राः स्यालाः संबन्धिनस् तथा ॥ ३४ ॥

52 एतान् न हन्तुम् इच्छामि घ्नतो ऽपि मधुसूदन ।

53 अपि त्रैलोक्यराज्यस्य हेतोः किं नु महीकृते ॥ ३५ ॥

54 निहत्य धार्तराष्ट्रान् नः का प्रीतिः स्याज् जनार्दन ।

55 पापम् एवाश्रयेद् अस्मान् हत्वैतान् आततायिनः ॥ ३६ ॥

56 तस्मान् नार्हा वयं हन्तुं धार्तराष्ट्रान् सबान्धवान् ।

57 स्वजनं हि कथं हत्वा सुखिनः स्याम माधव ॥ ३७ ॥

,

भगवद्गीता

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।३८–१।४४ (कुलस्य क्षयः)

1 बहवः पुत्रा धृतराष्ट्रस्य कुलस्य क्षयं कुर्वन्ति।

2 एते दोषं कुलक्षयस्य न पश्यन्ति।

3 किन्तु वयम् एतं दोषं पश्यामः।

4 कुलस्य क्षये, कुलस्य धर्मा नश्यन्ति।

5 धर्मस्य क्षये, अधर्मो भवति।

6 अधर्मस्य भावे, कुलस्य नार्यो दुष्टा भवन्ति।

7 अधर्मस्य भावे, कुलस्य पूर्वपितामहाः स्वर्गात् पतन्ति।

8 एतस्मात् कुलं दुष्टं भवति।

9 एतेषां धार्तराष्ट्राणां मनांसि लोभेनोपहतानि।

10 एते दोषं कुलक्षयस्य न पश्यन्ति।

11 यद्यप्य् एत एतं दोषं न पश्यन्ति, वयम् एतं दोषं पश्यामः।

12 वयं ज्ञानीमो निवर्तितुम् एतस्माद् दोषात्।

13 कुलस्य क्षये, कुलस्य धर्मा नश्यन्ति।

14 धर्मस्य क्षये, अधर्मो भवति।

15 अधर्मस्य भावे, कुलस्य स्त्रियो दुष्टा भवन्ति।

16 कुलस्य स्त्रीषु दुष्टासु, संकरो वर्णानां जायते।

17 वर्णाणां संकरे, कुलं दुष्टं भवति।

18 कुले दुष्टे, कुलस्य पूर्वपितामहाः स्वर्गात् पतन्ति।

19 कुलस्य धर्मे नष्टे, सर्वे नरके वसन्ति।

20 कस्मात् कुलस्य पूर्वपितामहाः स्वर्गात् पतेयुः?

21 कुले दुष्टे, क्रियाः पूर्वपितामहेभ्यो न क्रियन्ते।

22 अक्रियमाणासु क्रियासु, पूर्वपितामहाः स्वर्गात् पतेयुः।

23 पूर्वपितामहा नरकं स्वर्गात् पतेयुः।

24 हे जनार्दन, एते धार्तराष्ट्रा लोभोपहतचेतसः (येषां चेतांसि लोभेनोपहतानि)।

25 यद्यप्येते कुलक्षयकृतं दोषं मित्रद्रोहे च पातकं न पश्यन्ति, वयं कुलक्षयकृतं दोषं प्रपश्यामः।

26 ततोऽस्माभिरस्मात् पापान् निवर्तितुं कथं न ज्ञेयम्?

27 कुलक्षये, सनातनाः कुलधर्माः प्रणश्यन्ति।

28 धर्मे नष्टे, अधर्मः कृत्स्नं कुलम् अभिभवत्युत।

29 हे कृष्ण, अधर्माभिभवात् कुलस्त्रियः प्रदुष्यन्ति।

30 हे वार्ष्णेय (कृष्ण), स्त्रीषु दुष्टासु वर्णसंकरो जायते।

31 संकरो नरकायैव कुलघ्नानां कुलस्य च।

32 एषां कुलघ्नानां पितरः (पूर्वपितामहाः) पिण्डोदकक्रियाणां लुप्ता भवन्ति।

33 एते पितरो लुप्तपिण्डोदकक्रियाः स्वर्गात् पतन्ति।

34 एतैर्वर्णसंकरकारकैर्दोषैः, कुलघ्नानां शाश्वता जातिधर्माः कुलधर्माश्च चोत्साद्यन्ते।

35 हे जनार्दन (कृष्ण), उत्सन्नकुलधर्माणां मनुष्याणाम् (नराणाम्) नरके नियतं वासो भवतीत्यनुशुश्रुम (इति वयं नित्यं श्रुतवन्तः)।

36 यद्यप्येते न पश्यन्ति लोभोपहतचेतसः ।

37 कुलक्षयकृतं दोषं मित्रद्रोहे च पातकम् ॥ ३८ ॥

38 कथं न ज्ञेयम् अस्माभिः पापाद् अस्मान् निवर्तितुम् ।

39 कुलक्षयकृतं दोषं प्रपश्यद्भिर्जनार्दन ॥ ३९ ॥

40 कुलक्षये प्रणश्यन्ति कुलधर्माः सनातनाः ।

41 धर्मे नष्टे कुलं कृत्स्नम् अधर्मो ऽभिभवत्यु उत ॥ ४० ॥

42 अधर्माभिभवात् कृष्ण प्रदुष्यन्ति कुलस्त्रियः ।

43 स्त्रीषु दुष्टासु वार्ष्णेय जायते वर्णसंकरः ॥ ४१ ॥

44 संकरो नरकायैव कुलघ्नानां कुलस्य च ।

45 पतन्ति पितरो ह्यु एषां लुप्तपिण्डोदकक्रियाः ॥ ४२ ॥

46 दोषैर् एतैः कुलघ्नानां वर्णसंकरकारकैः ।

47 उत्साद्यन्ते जातिधर्माः कुलधर्माश् च शाश्वताः ॥ ४३ ॥

48 उत्सन्नकुलधर्माणां मनुष्याणां जनार्दन ।

49 नरके नियतं वासो भवतीत्यु अनुशुश्रुम ॥ ४४ ॥

,

भगवद्गीता

(१) अर्जुनविषादयोगः

Chapter 1 of the Bhagavad Gita told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

१।४४ – १।४७ (अर्जुन उपविशति)

1 वयम् अस्माकं बन्धून् मारयिष्यामः।

2 वयं पापं करिष्यामः।

3 वयं करिष्यामो महत् पापम्।

4 बहवः पुत्रा धृतराष्ट्रस्य मम शत्रवः।

5 बहवः शत्रवो मां मारयितुम् इच्छन्ति।

6 किन्तु अहं मम शत्रून् न मारयितुम् इच्छामि।

7 अहं मम शत्रून् न मारयिष्यामि।

8 बहूनां शत्रूणां बहूनि शस्त्राणि।

9 किन्तु अहं न शस्त्रम् इच्छामि।

10 अहं मम शत्रून् न मारयिष्यामि।

11 बहवः शत्रवो मां मारयेयुः।

12 किन्तु अहं न योद्धुम् इच्छामि।

13 अहं मम शत्रून् न मारयिष्यामि।

14 अहं न योत्स्ये, कृष्ण।

15 अर्जुन उपविशति।

16 अर्जुन उपविशति रथे।

17 कस्माद् अर्जुन उपविशति रथे?

18 अर्जुनो न योद्धुम् इच्छति।

19 अर्जुनो न सुखी।

20 वयं महत् पापं करिष्यामः।

21 किम् एतत् पापम्?

22 वयं राज्याय बहून् बन्धून् मारयिष्यामः।

23 धृतराष्ट्रपुत्रा बहुभिः शस्त्रैर् अशस्त्रं मां युद्धे मारयेयुः।

24 किन्तु अहं सुखी।

25 अहं न योत्स्ये।

26 अर्जुनो धनुः शरांश् च विसृज्य रथोपस्थ उपाविशत्।

27 अर्जुन उवाच:

28 अहो बत!

29 वयं महत् पापं कर्तुं व्यवसिताः।

30 किम् एतत् पापम्?

31 यद् वयं राज्यसुखलोभेन स्वजनम् (स्वबन्धून्) हन्तुम् (मारयितुम्) उद्यताः।

32 यदि शस्त्रपाणयो धार्तराष्ट्रा अप्रतीकारम् अशस्त्रं मां रणे (युद्धे) हन्युः, तन् मे क्षेमतरं भवेत्।

33

34 शोकसंविग्नमानसो ऽर्जुन एवम् उक्त्वा संख्ये (युद्धे), सशरं चापम् (शरैः सह धनुः) विसृज्य, रथोपस्थ उपाविशत्।

35 अहो बत महत् पापं कर्तुं व्यवसिता वयम् ।

36 यद् राज्यसुखलोभेन हन्तुं स्वजनम् उद्यताः ॥ ४५ ॥

37 यदि माम् अप्रतीकारम् अशस्त्रं शस्त्रपाणयः ।

38 धार्तराष्ट्रा रणे हन्युस् तन् मे क्षेमतरं भवेत् ॥ ४६ ॥

39 एवम् उक्त्वार्जुनः संख्ये रथोपस्थ उपाविशत् ।

40 विसृज्य सशरं चापं शोकसंविग्नमानसः ॥ ४७ ॥